

Ústavný súd Slovenskej republiky

Extrémne, opakované zbytočné prietahy okresných súdov a orgánov činných v trestnom konaní

Prehľad opakovaných porušení základného práva sťažovateľov na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd okresnými súdmi a orgánmi činnými v trestnom konaní

Nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky za obdobie od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012

Spr 594/2013

predkladá:

JUDr. Ivetta Macejková, PhD.

predsedníčka Ústavného súdu Slovenskej republiky

Košice 2013

I. Úvod

Prehľad opakovaných porušení základného práva sťažovateľov bol spracovaný na základe projektu Ústavného súdu Slovenskej republiky „*Efektívnosť výkonu rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb (2010 – 2017)*“.

II. Štatistické údaje

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) konštatoval **opakované porušenie základného práva** sťažovateľov na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012 v **19 nálezoch**, z toho:

- v **18** prípadoch išlo o okresné sudy,
- v **1** prípade išlo o: Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava I,
Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava II,
Okresnú prokuratúru Bratislava II.

A. Okresné sudy

a) Okresné sudy, na ktorých sú vedené 2 sporové konania¹

1. Okresný súd Čadca

- sp. zn. 14 C 94/2010 (*pôvodne sp. zn. 7 C 885/88*), rok začatia konania 1987, sudkyňa Alena Jančulová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **IV. ÚS 173/05, III. ÚS 542/2011, IV. ÚS 93/2012**
- sp. zn. 10 C 99/03, rok začatia konania 2003, sudca Richard Golis
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **I. ÚS 30/2010, I. ÚS 210/2012**

2. Okresný súd Trnava

- sp. zn. 12 C 232/98, rok začatia konania 1998, sudca Igor Malý
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **IV. ÚS 120/09, III. ÚS 348/09, IV. ÚS 359/2011, IV. ÚS 62/2012, I. ÚS 190/2012**
- sp. zn. 16 C 67/99, rok začatia konania 1999, sudkyňa Jana Hanzlíková
Nález ústavného súdu sp. zn.: **I. ÚS 88/04, II. ÚS 425/2011, IV. ÚS 570/2012**

---

¹ Sudca uvedený pri jednotlivých konaniach okresných súdov je zákonný sudca, ktorý vo veci konal ako posledný v poradí, respektíve sudca, ktorý bol ako konajúci sudca zistený z podkladov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii pri rozhodovaní o jednotlivých sťažnostiach.

3. Okresný súd Žilina

- sp. zn. 6 C 41/08 – rok začatia konania 2007, sudca Andrej Kekely
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **IV. ÚS 360/2011, III. ÚS 173/2012**
- sp. zn. 15 P 135/02 – rok začatia konania 2003, sudkyňa Renáta Sýkorová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **IV. ÚS 72/07, I. ÚS 492/2011**

b) Okresné sudy, na ktorých je vedené jedno sporové konanie²

1. Okresný súd Bratislava V

- sp. zn. 24 C 311/01, rok začatia konania 2001, sudkyňa Mária Filová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **II. ÚS 68/09, I. ÚS 203/2012**

2. Okresný súd Bratislava I

- sp. zn. 8 Ct 13/03, rok začatia konania 2003, sudkyňa Tatiana Rendekovičová
Koprďová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **II. ÚS 158/05, II. ÚS 146/2012**

3. Okresný súd Košice II

- sp. zn. 27 C 549/00, rok začatia konania 2000
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **III. ÚS 347/05, I. ÚS 231/2012**

4. Okresný súd Piešťany

- sp. zn. 7 C 106/08 (*pôvodne sp. zn. 4 C 165/98*), rok začatia konania 1998, sudkyňa
Eva Kollariková
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **III. ÚS 369/09, III. ÚS 544/2012**

5. Okresný súd Nové Zámky

- sp. zn. 6 C 129/04, rok začatia konania 2004, sudca Róbert Záhorák
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **III. ÚS 383/2012, IV. ÚS 50/2012**

6. Okresný súd Banská Bystrica

- sp. zn. 13 C 53/00, rok začatia konania 2000, sudca Gabriel Slobodník
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **IV. ÚS 411/09, IV. ÚS 90/2010, IV. ÚS 149/2010,
II. ÚS 145/2010, III. ÚS 28/2010, IV. ÚS 52/2011, IV. ÚS 422/2012**

7. Okresný súd Košice I

- sp. zn. 14 C 806/96, rok začatia konania 1994, sudkyňa Emília Guľová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **I. ÚS 54/07, IV. ÚS 487/2011**

8. Okresný súd Prešov

- sp. zn. 1 T 27/00, rok začatia konania 2000, sudkyňa Beáta Šuťáková
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **I. ÚS 362/2010, I. ÚS 445/2011**

---

² Sudca uvedený pri jednotlivých konaniach okresných súdov je zákonný sudca, ktorý vo veci konal ako posledný v poradí, respektíve sudca, ktorý bol ako konajúci sudca zistený z podkladov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii pri rozhodovaní o jednotlivých sťažnostiach.

9. Okresný súd Galanta

- sp. zn. D 688/92, Dnot 197/93, rok začatia konania 1992, sudkyňa Eva Foltánová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **II. ÚS 349/2011, IV. ÚS 116/2012**

10. Okresný súd Bratislava II

- sp. zn. 45 C 58/08, rok začatia konania 2008, sudkyňa Ľubica Novotná
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **II. ÚS 362/09, I. ÚS 104/2012**

11. Okresný súd Humenné

- sp. zn. 14 D 2198/93, rok začatia konania 1993, sudca František Franko
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **II. ÚS 139/04, III. ÚS 550/2011**

12. Okresný súd Trenčín

- sp. zn. 5 C 858/00, rok začatia konania 2000, sudkyňa Ľubica Balalová
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **III. ÚS 2/04, IV. ÚS 248/04, II. ÚS 65/09, III. ÚS 531/2011**

B. Orgány činné v trestnom konaní

1. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava I, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava II a Okresná prokuratúra Bratislava II

- sp. zn. ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM, rok začatia konania 2004
Nálezy ústavného súdu sp. zn.: **I. ÚS 98/2010, I. ÚS 52/2012**

III.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „*Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...*“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej dobe prejednaná pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...*“.

Povinnosti súdu (sudcu) – všeobecne:

- príkaz, aby sa v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovalo tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná (§ 6 Občiansky súdny poriadok),
- hneď ako sa začne konanie, má sudca v konaní postupovať tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Zovšeobecnenie právnych názorov senátov ústavného súdu na porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

1. Prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je základné ľudské právo a procesný princíp, ktorý má garantovať právo na spravodlivý proces.
2. Účelom, cieľom a podstatou predmetného práva je odstránenie právnej neistoty účastníkov konania.
3. Toto právo môže byť porušené nečinnosťou všeobecného súdu alebo jeho nesústredenou a neefektívnou činnosťou.
4. Štát nesie zodpovednosť nielen za organizovanie súdneho systému, ale aj za organizáciu práce sudcu.
5. Právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je formulované ako bezpodmienečné, resp. bezvýnimočné.
6. Rýchlosť konania sa v každom prípade posudzuje individuálne podľa troch základných kritérií: právna a skutková zložitnosť vecí, správanie účastníka konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.
7. Otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy nie sú v princípe ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k neodôvodneným prietahom v konaní, a ich zodpovedanie a objasnenie môže pomôcť iba pri hľadaní príčin prietáhov v rámci súdu.
8. Primeranosť dĺžky súdneho konania nemožno vyjadriť numericky. Je potrebné skúmať a preverovať jednotlivosti každého prípadu v aspekte konkrétnych okolností prerokováanej veci.
9. Dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej“ miere zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať.
10. Skutkovou a právnou zložitnosťou vecí nemožno odôvodniť mnohomesačnú nečinnosť súdu, ak po nej nasledujú jednoduché úkony nevyžadujúce zvláštnu prípravu.
11. Do obdobia nečinnosti okresného súdu je potrebné zahrnúť aj obdobia, v ktorých okresný súd ponechal vec u znalcov bez účinného úkonu na urýchlenie znaleckého dokazovania.
12. Ak všeobecný súd svojím nesprávnym konaním zapríčiní, že konkrétne procesné právo (napr. právo nahliadnuť do spisu) sa stane pre účastníka konania nedostupné, a v dôsledku toho účastník konania požiadava o odročenie pojednávania, ide v konečnom dôsledku o zbytočný prietah v konaní, za ktorý musí znášať zodpovednosť súd.
13. Počet účastníkov konania nie je dôkazom zložitosti vecí. Problémy v zabezpečovaní účastníkov konania na pojednávanie tiež nemožno kvalifikovať ako dôvod na hodnotenie vecí ako zložitej.
14. Vec nemožno označiť za zložitú ani vtedy, keď sa všeobecný súd má vysporiadať s príčinnou súvislosťou medzi radom právnych noriem, resp. viaceré právne normy sa nenachádzajú v jednom právnom predpise.

A.
OKRESNÉ SÚDY

1. OBČIANSKOPRÁVNE VECI

Okresný súd Čadca – sp. zn. 14 C 94/2010 (pôvodne sp. zn. 7 C 885/88)

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. IV. ÚS 173/05
sp. zn. III. ÚS 542/2011
sp. zn. IV. ÚS 93/2012

Predmet konania: návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam

Rok začatia konania: 1987

Ústavný súd zohľadnil skutkovú zložitnosť sporu, a to vzhľadom na nutnosť opakovaného znaleckého dokazovania pre konečné ustálenie výšky jednotlivých podielov pri vyporiadaní spoluvlastníctva. Priebeh konania bol čiastočne objektívne spomalený aj prechodom nárokov v súvislosti s dedičským konaním.

Dôvody zbytočných prietáhov zo strany okresného súdu:

- nesústredenosť a neefektívnosť jeho postupu, čo malo podstatný vplyv na predĺženie predmetného konania,
- štyrikrát zrušený rozsudok odvolacím súdom,
- dovolaním zrušené rozsudky okresného súdu a krajského súdu,
- **výhrady odvolacieho súdu:**
  - a) nevykonanie dokazovania v rozsahu potrebnom na zistenie skutkového stavu,
  - b) nesprávny postup pri vyčíslení hodnoty nehnuteľností,
  - c) nedostatočné preskúmanie otázky nákladov na údržbu nehnuteľností hľadiska ich nevyhnutnosti,
  - d) nepreskúmanie okolností, či ostatní spoluvlastníci dali súhlas na vykonanie prác, spojených s údržbou nehnuteľností,
    - okresný súd nevyužil poriadkové opatrenia v prípadoch, keď znalci posudky a doplnenia nepredkladali v stanovených lehotách,
    - okresný súd opakovane nesprávne vypočítal súdny poplatok za dovolanie – aj z tohto dôvodu spis s dovolaním predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky až po viac ako 2,5 roku,
    - okresný súd tiež neakceptoval názor dovolacieho súdu, čo bolo dôvodom opätovného zrušenia meritórneho rozhodnutia,
    - ústavný súd zohľadnil celkovú dĺžku konania 24 rokov.

Okresný súd Čadca – sp. zn. 10 C 99/03

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. I. ÚS 30/2010
sp. zn. I. ÚS 210/2012

Predmet konania: žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva

Rok začatia konania: 2003

Dôvody zbytočných prietáhov zo strany okresného súdu:

- nesústredená činnosť, opakované obdobia krátkodobej nečinnosti a tiež obdobia dlhodobej nečinnosti,
- prietahy pri expedovaní písomností, uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania vydané až takmer jeden rok po nariadení znaleckého dokazovania,
- aj po predchádzajúcom náleze ústavného súdu bolo zistené, že okresný súd od marca 2010 do marca 2012, t. j. v priebehu dvoch rokov, nariadil štyri pojednávania a ďalšie znalecké dokazovanie, avšak vec stále neukončil meritórnym rozhodnutím (neefektívna činnosť súdu).

Okresný súd Trnava – sp. zn. 12 C 232/98

Nálezy ústavného súdu:

- sp. zn. IV. ÚS 120/09
- sp. zn. III. ÚS 348/09
- sp. zn. IV. ÚS 359/2011
- sp. zn. IV. ÚS 62/2012
- sp. zn. I. ÚS 190/2012

Predmet konania: žaloba o určenie, že sťažovateľkou označené nehnuteľnosti patria do dedičstva

Rok začatia konania: 1998

Ústavný súd v tejto veci posudzoval postup konajúceho okresného súdu v súvislosti s namietanými prietahmi v konaní zo strany rôznych účastníkov občiansko-právneho konania už päťkrát, konkrétne:

1. sp. zn. IV. ÚS 120/09 – sťažnosť jedného z navrhovateľov, priznané finančné zadosťučinenie 3 000 € a trovy konania,
2. sp. zn. III. ÚS 348/09 – sťažnosť ďalších dvoch navrhovateľov, priznané finančné zadosťučinenie 1 500 € a trovy konania,
3. sp. zn. IV. ÚS 359/2011 – sťažnosť ďalšieho navrhovateľa, priznané finančné zadosťučinenie 2 000 € a trovy konania,
4. sp. zn. IV. ÚS 62/2012 – sťažnosť ďalších piatich navrhovateľov (celkovo žalobu podalo 17 navrhovateľov), priznané finančné zadosťučinenie 2 000 € a trovy konania,
5. sp. zn. I. ÚS 190/2012 – ústavný súd u ďalších navrhovateľov konštatoval, že bolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak finančné zadosťučinenie ani trovy konania nepriznal. Ústavný súd zaujal názor, že zástupcovia účastníkov konania (dvaja advokáti) zvolili „*zárobkovú činnosť*“ spôsobom individuálneho podávania sťažností jednotlivými účastníkmi v danej veci s „*evidentnou snahou pre seba, ale aj pre účastníkov získať majetkový prospech*“ (v prípade spoločného podania by dostali menej).

Za neprimeranú dobu (13,5 roka) účastníkom bolo priznané súhrnne 18 000 €.

Dôvody zbytočných prietáhov zo strany okresného súdu:

- bezdôvodné zrušenie pojednávania,
- nečinnosť súdu počas určitej doby,
- zrušenie rozhodnutia krajským súdom a vrátenie na opätovné konanie,

- rozhodovanie viacerých sudcov – opakovaná zmena zákonného sudcu však nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nevylučuje zodpovednosť súdu na rozhodnutie vo veci účastníka.

Podľa ústavného súdu vec nevykazovala v prevažnej miere rysy výnimočnosti a ústavný súd konštatoval, že v okolnostiach danej veci nemožno akceptovať dĺžku konania viac ako 13 rokov.

Okresný súd Trnava – sp. zn. 16 C 67/99

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. I. ÚS 88/04
sp. zn. II. ÚS 425/2011
sp. zn. IV. ÚS 570/2012

Predmet sporu: vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Rok začatia konania: 1999

Ústavný súd pri posudzovaní celkovej dĺžky konania zohľadnil predĺženie priebehu konania v dôsledku uplatňovania procesných inštitútov zo strany sťažovateľa (návrhy na vydanie predbežných opatrení).

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- zbytočné prietahy zo strany okresného súdu v období rokov 2000 – 2004 (obdobie troch rokov), keď nevykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu v merite veci, ale takmer výlučne sa zaoberal návrhmi sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia,
- postup okresného súdu v namietanom konaní bol neefektívny, čo vyplýva predovšetkým z toho, že krajský súd trikrát svojimi uzneseniami zrušil rozsudky okresného súdu a vec opakovane vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd Žilina – sp. zn. 6 C 41/08

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. IV. ÚS 360/2011
sp. zn. III. ÚS 173/2012

Predmet konania: žaloba o zaplatenie nájomného a vydanie bezdôvodného obohatenia

Rok začatia konania: 2007

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- viaceré obdobia krátkodobej nečinnosti okresného súdu a neefektívna činnosť,
- celková doba trvania konania pred okresným súdom bola v čase vydania nálezu sp. zn. III. ÚS 173/2012 viac ako 5 rokov.

Okresný súd Bratislava V – sp. zn. 24 C 311/01

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. II. ÚS 68/09
sp. zn. I. ÚS 203/2012

Predmet konania: vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva

Rok začatia konania: 2001

Ústavný súd konštatoval, že celková dĺžka konania v čase rozhodnutia vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 203/2012 bola takmer 11 rokov. Dĺžku konania poznačilo aj správanie sťažovateľa (nespolupracoval so znalcom), čo sa odrazilo pri priznaní finančného zadosťučinenia.

Dôvody zbytočných prietáhov zo strany okresného súdu:

- okresný súd počas 23 mesiacov nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa,
- písomné vyhotovenie uznesenia o pribraní znalca bolo až za 2 mesiace, uznesenie muselo byť navyše opravované,
- rozsudok okresného súdu bol súdom vyššej inštancie zrušený, keďže nebol riadne zistený skutkový stav, odôvodnenie rozsudku bolo nepostačujúce, nepresvedčivé a sčasti nepreskúmateľné.

Okresný súd Bratislava I – sp. zn. 8 Ct 13/03

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. II. ÚS 158/05
sp. zn. II. ÚS 146/2012

Predmet konania: žaloba o ochranu osobnosti

Rok začatia konania: 2003

Dôvody zbytočných prietáhov zo strany okresného súdu:

- celková dĺžka konania vo veci ochrany osobnosti, ktorá si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu,
- opakované dlhodobé obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu (10 mesiacov, neskôr 9 mesiacov),
- krátkodobé obdobia nečinnosti.

Okresný súd Košice II – sp. zn. 27 C 549/00

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. III. ÚS 347/05
sp. zn. I. ÚS 231/2012

Predmet konania: zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva

Rok začatia konania: 2000

Ústavný súd zohľadnil, že k spomaleniu postupu okresného súdu prispelo aj správanie sťažovateľov predovšetkým v počiatočných fázach konania.

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- dlhé obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu (10 mesiacov a 7 mesiacov),
- päťmesačná nečinnosť pri rozhodovaní o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, neefektívna a nesústredená činnosť okresného súdu (dĺžka konania viac ako 5 rokov),
- nezabezpečené základné dôkazné prostriedky potrebné pre rozhodnutie,
- doručovanie spisu z krajského súdu v trvaní 4 mesiacov,
- viac ako 5 rokov nedošlo k začatiu prerokovania v merite veci,

- po náleze ústavného súdu z roku 2005 konanie trvalo ešte ďalších 6 rokov – čo ústavný súd posúdil z ústavnoprávneho hľadiska ako neprijateľné.

Okresný súd Piešťany – sp. zn. 7 C 106/2008

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. III. ÚS 369/09

sp. zn. III. ÚS 544/2012

Predmet konania: neplatnosť dohody o prevode členských práv k družstevnému bytu

Rok začatia konania: 1998

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- nesústredená činnosť okresného súdu,
- zdĺhavosť znaleckého dokazovania,
- neuloženie poriadkových opatrení zo strany všeobecného súdu,
- dvakrát zrušený rozsudok okresného súdu odvolacím súdom – záver rozsudku okresného súdu bol podľa odvolacieho súdu nelogický, neodôvodnený a nepreskúmateľný,
- po vydaní nálezu ústavného súdu z roku 2009 okresný súd urobil prvý úkon až po 8 mesiacoch,
- po podaní odvolania vec nepredložil odvolaciemu súdu, ale nariadil pojednávanie, ktoré odročil na neurčito, nariadené znalecké dokazovanie bolo odvolacím súdom zrušené,
- právna neistota sťažovateľa nebola odstránená ani po viac ako 14 rokoch od začatia konania.

Okresný súd Nové Zámky – sp. zn. 6 C 129/04

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. III. ÚS 383/2012

sp. zn. IV. ÚS 50/2012

Predmet konania: určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nadobudnutému vydržaním

Rok začatia konania: 2004

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- neefektívny postup okresného súdu potvrdzuje zrušenie rozsudku okresného súdu odvolacím súdom,
- okresný súd málo razantne, resp. vôbec nereagoval na neúčast' účastníkov konania vo väčšine nariadených pojednávaní, ktoré z týchto dôvodov boli odročené (nevyužitie poriadkových opatrení),
- neefektívny bol aj jeho postup v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Okresný súd Banská Bystrica – sp. zn. 13 C 53/00

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. IV. ÚS 411/09
sp. zn. IV. ÚS 90/2010
sp. zn. IV. ÚS 149/2010
sp. zn. II. ÚS 145/2010
sp. zn. III. ÚS 28/2010
sp. zn. IV. ÚS 52/2011
sp. zn. IV. ÚS 422/2012

Predmet konania: žaloba o uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode spoluvlastníctva k bytu a spoluvlastníckeho podielu k pozemkom

Rok začatia konania: 2000

Z faktického hľadiska ide o zložitejšiu vec (37 žalobcov). Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia sa zohľadňovala i okolnosť, že žalobcovia v priebehu konania viackrát zmenili žalobný petit.

Zbytočné priet'ahy zo strany okresného súdu:

- nesústredená činnosť – nesprávne posúdenie zmeškania lehoty na podanie odvolania žalovanej proti rozsudku, nesprávny postup pri vyrubení poplatku za odvolanie žalovanej proti rozsudku,
- zrušenie rozhodnutia odvolacím súdom (nezaoberanie sa otázkou aktívnej legitimácie navrhovateľov, nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ktoré znenie zmlúv tvorí súčasť napadnutého rozsudku, a pod).

Okresný súd Košice I – sp. zn. 14 C 806/96

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. I. ÚS 54/07
sp. zn. IV. ÚS 487/2011

Predmet konania: návrh na začatie konania vo veci bezdôvodného obohatenia

Rok začatia konania: 1994

Zbytočné priet'ahy zo strany okresného súdu:

- predčasné rozhodnutie okresného súdu – okresný súd vo veci dvakrát rozhodol rozsudkom, ktorý bol odvolacím súdom zrušený,
- formalistické ustanovenie znalcov súdom, ktorí nakoniec posudky nevypracovali,
- nečinnosť súdu od 19. decembra 2000 do 11. decembra 2001 (11 mesiacov a 18 dní), od 21. novembra 2002 do 10. septembra 2003 (9 mesiacov a 18 dní) – obdobie nečinnosti v trvaní viac ako 20 mesiacov (absolútna nečinnosť),
- nepredloženie znaleckých posudkov, okresný súd urgoval znalcov aj pod hrozbou uloženia pokuty, avšak v konečnom dôsledku poriadkovú pokutu napriek opakovanému nedodržaniu lehoty ani v jednom prípade neuložil,
- ústavný súd konštatoval, že okresný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku,
- k zbytočným priet'ahom došlo aj po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07.

Okresný súd Galanta – sp. zn. D 688/92, Dnot 197/93

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. II. ÚS 349/2011
sp. zn. IV. ÚS 116/2012

Predmet konania na okresnom súde: dedičské konanie

Rok začatia konania: 1992

Ústavný súd v prípade tohto konania zohľadnil právnu zložitost' preskúmvanej veci, ktorá spočívala v tom, že poručiť bol štátnym príslušníkom štátu USA, pričom dedičia boli štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky, ale aj Maďarskej republiky. Faktickú zložitost' veci spôsobilo zisťovanie niektorých identifikačných osobných údajov poručiťa.

Dôvody zbytočných priet'ahov vytýkané okresnému súdu:

- celková dĺžka konania v trvaní 20 rokov je sama osebe jednoznačne neprimeraná a neospravedlňiteľná,
- opakovaná nečinnosť okresného súdu (7, 9, 14 mesiacov); k zbytočným priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu,
- nedôvodné časové odstupy medzi jednotlivými procesnými úkonmi.

Okresný súd Bratislava II – sp. zn. 45 C 58/08

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. II. ÚS 362/09
sp. zn. I. ÚS 104/2012

Predmet konania: žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam

Rok začatia konania: 2008

Dôvody zbytočných priet'ahov zo strany okresného súdu:

- dlhodobá nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu, najmä od 23. júla 2008 do 18. júna 2009,
- okresnému súdu trvalo takmer jeden rok, kým bolo odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí predbežného opatrenia predložené krajskému súdu, aby o ňom rozhodol – predloženie odvolania krajskému súdu trvalo desaťkrát dlhšiu dobu, ako je stanovená zákonná lehota na samotné rozhodnutie,
- k nečinnosti súdu a k priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu,
- proces dokazovania v danej veci nevykázal rysy výnimočnosti spôsobujúcej potrebu viesť súdne konanie dlhšiu dobu,
- pojednávanie (13. októbra 2010) bolo zrušené len z toho dôvodu, že okresný súd vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok v dôsledku zmeny žalobného petitu, pričom takýto úkon mohol uskutočniť v rámci prípravy pred pojednávaním,
- ďalšie pojednávania boli zrušené, buď bez prerokovania veci, alebo s jej prerokovaním, avšak bez uskutočnenia širšieho dokazovania, ktoré by viedlo k meritórnemu rozhodnutiu.

Okresný súd Humenné – sp. zn. 14 D 2198/93

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. II. ÚS 139/04
sp. zn. III. ÚS 550/2011

Predmet konania: dedičské konanie

Rok začatia konania: 1993

Ústavný súd dospel k záveru, že faktická zložitosť veci mala vplyv na doterajší priebeh konania okresného súdu. K dĺžke konania, predovšetkým počas prvých šiestich rokov konania, prispelo aj konanie sťažovateľa (neúčast' na pojednávaniach, zmeny právneho zástupcu, vznesenie námietky zaujatosti bez uvedenia dôvodov). Dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnených procesných právach ústavný súd zohľadnil pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia.

Zbytočné priet'ahy zo strany okresného súdu:

- zrušenie rozhodnutia krajským súdom z dôvodu, že okresný súd rozhodol predčasne na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, následne po zrušení rozhodnutia okresný súd nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu, čo opätovne viedlo k zrušeniu jeho rozhodnutia,
- neefektívne konanie súdu približne 3 roky,
- v ďalšom konaní bol okresný súd priebežne nečinný viac ako štyri a pol roka (bez úkonov vo veci samej), priet'ah spôsobil aj súdny komisár (notár),
- súdnemu komisárovi súd odstúpil súdny spis až po šesťmesačnej nečinnosti,
- doterajšia dĺžka konania (takmer 19 rokov), z toho 7 rokov po právoplatnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 139/04, bola považovaná z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú, okresný súd nepostupoval promptne, efektívne a neposkytol dostatočnú ochranu právam sťažovateľa.

Okresný súd Trenčín – sp. zn. 5 C 858/00

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. III. ÚS 2/04
sp. zn. IV. ÚS 248/04
sp. zn. II. ÚS 65/09
sp. zn. III. ÚS 531/2011

Predmet konania: konanie o obnovenie „právneho stavu hranice“ pozemku a určenia vlastníckeho práva

Rok začatia konania: 2000

Zbytočné priet'ahy zo strany okresného súdu:

- nečinnosť okresného súdu v celkovej dĺžke 17,5 mesiacov konštatovaná v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 2/04,
- za obdobie štyroch rokov od podania návrhu sťažovateľa bolo rozhodnuté len o oslobodení sťažovateľa od súdnych poplatkov a neuskutočnilo sa ani jedno pojednávanie vo veci samej,
- ako zbytočné priet'ahy spôsobené okresným súdom sa neposudzovali niektoré okolnosti, ktoré mohli prispieť k predĺženiu konania (sťažovateľ neuhradil súdny

- poplatok splatný podaním návrhu, nepožiadaval o oslobodenie od súdnych poplatkov a podal nedostatočne špecifikovaný žalobný návrh),
- zrušenie uznesenia okresného súdu o zastavení konania súdom vyššej inštancie ako vecne chybného,
  - prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až takmer po 8 rokoch od podania žaloby, k zbytočným preťahom došlo opätovne aj po vydaní nálezov ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 2/04 a sp. zn. IV. ÚS 248/04,
  - postup okresného súdu nebol optimálny, pretože nevykonával procesné úkony súbežne, hoci by sa tento prístup (princíp hospodárnosti, doterajšia dĺžka súdneho konania) javil ako účelný.

2. TRESTNÉ VECI

Okresný súd Prešov – sp. zn. 1 T 27/00

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. I. ÚS 362/2010
sp. zn. I. ÚS 445/2011

Predmet konania: konanie o obžalobe pre trestný čin vydierania a ublíženia na zdraví

Rok začatia konania: 2000

Ústavný súd uviedol, že primeraná lehota v dôsledku citelného zásahu do sféry osobných práv a slobôd sa posudzuje prísnejšie. Ústavný súd zistil, že celková dĺžka predmetného konania pred okresným súdom bola čiastočne spôsobená skutkovo-procesnými okolnosťami (existencia viacerých obžalovaných, problém s pobytom jedného z obžalovaných, respektíve svedkov).

Zohľadnené bolo aj správanie sťažovateľa v prvom rade (problémy s doručovaním).

Zbytočné preťahy zo strany okresného súdu:

- viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu,
- okresný súd nevykonával úkony, aj keď mu bolo oznámené miesto pobytu sťažovateľa v prvom rade,
- neefektívna činnosť v súvislosti s vydaním rozsudku okresného súdu, ktorý bol následne v rámci odvolacieho konania zrušený ako nepreskúmateľný,
- podľa nálezov ústavného súdu z roku 2010 možno nečinnosť okresného súdu vymedziť na obdobie takmer 5 rokov,
- dĺžku konania (takmer 12 rokov) nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu.

3. PORUČENECKÉ VECI

Okresný súd Žilina – sp. zn. 15 P 135/02

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. IV. ÚS 72/07
sp. zn. I. ÚS 492/2011

Predmet konania: návrh na zmenu mena a priezviska maloletého

Začiatok konania: 2002

Ide o bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a konanie nie je možné v zásade po skutkovej ani po právnej stránke hodnotiť ako zložité. Ide o mimoriadne citlivé konanie, ktorého dĺžka závažne ovplyvňuje osobný status maloletého.

Pre pobyt sťažovateľky a maloletého mimo územia Slovenskej republiky ústavný súd pripustil, že táto skutočnosť mohla mať vplyv na plynulosť postupu okresného súdu v predmetnom konaní. K spomaleniu priebehu konania prispelo aj to, že sťažovateľka rozširovala svoj návrh, v určitom období s ňou nemala kontakt ani jej právna zástupkyňa.

Zbytočné prietahy zo strany okresného súdu:

- obdobia úplnej nečinnosti – od 16. augusta 2002 do 18. septembra 2003 a od 28. októbra 2005 do 14. februára 2007 (celkovo 2,5 roka),
- neakceptovateľné neefektívne konanie v merite, okresný súd ani raz nerozhodol, a to napriek tomu, že prietahy v konaní okresného súdu už ústavný súd posudzoval (I. ÚS 492/2011),
- ústavný súd konštatoval zjavnú nečinnosť okresného súdu aj po náleze sp. zn. IV. ÚS 72/07 v trvaní viac ako 4,5 roka.

B.

ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNOM KONANÍ

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava I, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava II, Okresná prokuratúra Bratislava II – ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM

Nálezy ústavného súdu: sp. zn. I. ÚS 98/2010
sp. zn. I. ÚS 52/2012

Predmet konania: prípravné trestné konanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu sprenevery a iných trestných činov

Rok začatia konania: 2004

Zbytočné prietahy zo strany orgánov prípravného konania:

- vo vzťahu k postupu OR PZ BA I nebolo vyšetrovanie ani po uplynutí 4,5 roka ukončené meritórnym rozhodnutím, resp. návrhom na podanie obžaloby, a ani OR PZ BA II nevykonávalo úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa spôsobom, ktorý možno označiť za postup bez prietahov,
- v okolnostiach prípadu, keď v predmetnom trestnom konaní od vznesenia obvinenia proti sťažovateľovi uplynulo takmer 6 rokov, ústavný súd konštatoval, že OR PZ I a OR PZ II nebrali do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ bol a je v celom priebehu trestného konania na základe pomalého postupu tohto štátneho orgánu v stave dlhodobej právnej neistoty,
- vo vzťahu k preskúmanému postupu Okresnej prokuratúry Bratislava II ústavný súd konštatoval, že v období od 27. mája 2011 až do 28. februára 2012 okresná prokuratúra počas 9 mesiacov nevykonávala vo veci žiadne úkony,

- uplynutie 12 rokov od vznesenia obvinenia v súvislosti aj s predchádzajúcim nálezom ústavného súdu poukazuje na pretrvávajúce zbytočné priet'ahy.

IV. Zhrnutie

1. Z uvedených rozhodnutí ústavného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom všeobecných súdov vyplýva, že vo väčšine prípadov nebola zdĺhavosť konania odôvodnená právnou alebo skutkovou zložitou veci. Vo vzťahu k tomuto kritériu ústavný súd prihliadol na to, že k predmetom preskúmaných konaní pred všeobecným súdom vo väčšine prípadov existuje stabilizovaná judikatúra, ktorá obsahuje jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania týchto sporov.

2. Aj keď v niektorých prípadoch ústavný súd pripustil určitú mieru faktickej zložitosti namietaného konania, táto skutočnosť nemôže zbaviť okresné sudy zodpovednosti za extrémne dlhé konania.

3. Najčastejšie dôvody zistených priet'ahov v konaní pred všeobecnými súdmi z hľadiska tretieho kritéria, t. j. postupu samotného súdu:

- nesprávna organizácia práce,
- neefektívnosť uskutočňovaných procesných úkonov,
- nedokonalé poznanie obsahu samotnej podstaty veci,
- predčasné vydanie rozhodnutia (bez náležitého zistenia skutkového stavu veci – následne zrušené súdom vyššej inštancie),
- odborná nepripravenosť na pojednávanie,
- neodborné vedenie jednotlivých pojednávaní,
- nariaďovanie dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

4. Závažným negatívnym javom je zistenie, že okresné sudy pokračovali v zbytočných priet'ahoch aj po náleze ústavného súdu.

5. Subjektívne nedostatky okresných súdov v preskúmaných prípadoch ústavným súdom:

a) Okolnosti spočívajúce v osobe sudcu, medzi ktoré možno zahrnúť nedostatočnú odbornú prípravu sudcu na pojednávanie, nedostatočnú procesnú prípravu samotného pojednávania (nezabezpečenie včasného predvolávania účastníkov konania, prípadne iných osôb, formálne vedenie pojednávania bez toho, aby to smerovalo k meritórnemu prerokovaniu a čo najrýchlejšiemu rozhodnutiu veci), neefektívne vykonávanie procesných úkonov, nevyužívanie poriadkových opatrení (napr. vo vzťahu ku včasnosti vyhotovovania znaleckých posudkov), nedostatočné zistenie skutkového stavu prerokovanej veci, prípadne jej nesprávne právne posúdenie, sú dôvodom opakovaného zrušenia rozhodnutia súdom vyššej inštancie.

b) Nedostatočná (formálna) dohľadová činnosť predsedov súdov nad plynulosťou súdneho konania. Krátkodobá i dlhodobá nečinnosť alebo nesprávna činnosť konkrétneho

okresného súdu vyúsťujúca do extrémnej dĺžky zbytočných prietahov poukazuje na nedostatky v pravidelnom dohľade nad rozhodovacou činnosťou sudcov z hľadiska plynulosti súdneho konania a vykonávania previerok reštančných vecí.

c) Extrémna dĺžka zbytočných prietahov zo strany okresných súdov evokuje aj **nekonceptnosť riešenia** tohto problému, ktorú možno pričítať aj Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré vykonáva riadenie a správu súdov ako ústredný orgán štátnej správy pre súdy. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že ministerstvo okrem iného sleduje a vyhodnocuje stav súdnych agend na základe výkazov a justičnej štatistiky, sleduje plnenie povinností orgánov riadenia a správy súdov, vykonáva previerky súdnych spisov a vybavuje sťažnosti a podnety.

Ústavný súd sa snaží prispieť k riešeniu tohto problémového stavu všeobecného súdnictva projektom predsedníčky ústavného súdu, ktorý vedie od roku 2010 po názvom „*Efektívnosť výkonu rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb (konkrétne kontrola ústavnosti) v kauzálnej súvislosti s princípom prezumpcie zavineného konania štátu (všeobecných súdov a orgánov činných v trestnom konaní)*“ a ktorého cieľom je okrem iného aj zabránenie opätovnému vzniku zbytočných prietahov v občianskom súdnom konaní a v trestnom konaní. V rámci tohto projektu je snahou ústavného súdu koordinovaným postupom so zainteresovanými subjektmi zabezpečiť precíznejšiu riadiacu a kontrolnú činnosť na všeobecných súdoch v konkrétnych prípadoch. O priebežných výsledkoch tohto projektu je pravidelne informované Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ako aj verejnosť.

JUDr. Iveta Macejková, PhD.
predsedníčka Ústavného súdu
Slovenskej republiky